

Pašvaldības aģentūra
RĪGAS PILSĒTAS ARHITEKTA BIROJS

Reģistrācijas Nr. 90002099755, Dzirnau iela 60A-21, Rīga, LV-1050,
tālrunis 67105941, fakss 67105998, e pasts: rpab@riga.lv

RĪGAS PILSĒTAS ARHITEKTA KOLĒĢIJAS

SĒDES PROTOKOLS

Rīga

2013.gada 21.martā

Nr. 1.(75)

Sēde tiek atklāta plkst. 14.00

Sēdi vada   direktors, Rīgas pilsētas arhitekts G.Princis
Sēdi protokolē   direktora vietnieks, arhitektūras projektu atbalsta virziena vadītājs I.Metnieks

Sēdē piedalās kolēģijas locekļi:

E. Bērziņš, J. Dambis, G. Grikmane, H. Gūtmane, I. Leikums, A. Pauniņš, I. Purmale, I. Rukšāne,
M. Straume, V. Valgums

Sēdē nepiedalās kolēģijas locekļi:

V.Briedis, V.Brūzis, J.Dripe, T.Kokins, A.Kronbergs

Sēdē piedalās:

Rīgas pilsētas arhitekta birojs: direktora vietniece R. Bula, projektu vadītāja Z. Treimane

Rīgas pilsētas būvvaldes pārstāve: A. Švalkovska

Latvijas Arhitektu savienības pārstāve: E. Rožulapa

Plašsaziņas līdzekļi:

L. Ludborža – aģentūra BNS, I. Motivāns – aģentūra LETA

Sēdes darba kārtība

1. Saeimā otrajā lasījumā pieņemtais jaunais Būvniecības likums – diskusija un priekšlikumu sagatavošana trešajam lasījumam.

1.

Par Saeimā otrajā lasījumā pieņemtais jaunais Būvniecības likums – diskusija un priekšlikumu sagatavošana trešajam lasījumam

Gvido Princis (G.P.):

Kolēģijas dienaskārtībā ir jaunais Būvniecības likums (BL) – nozarē ļoti gaidīts un vajadzīgs, tā izstrādei patērēts daudz laika un enerģijas vairāku gadu garumā. Līdz šim paveiktais vērtējams atzinīgi. Mūsu šodienas uzdevums ir apskatīt jaunā BL redakciju, fokusējoties ne tik daudz uz sasniegumiem, cik uz kompromisiem. Atzīmēšu, ka daudzas nozarei ļoti būtiskas lietas BL pašreizējā redakcijā paredzēts pārcelt uz Ministru kabineta (MK) noteikumiem. Tur droši vien ir daudzas iespējas, bet arī daudzi riski.

Jau ir pieredze, ka MK noteikumu izstrādes laiks nereti pārsniedz šim procesam likumdošanā atvēlētos termiņus. Pati noteikumu izstrādes procedūra ir vairāk sadrumstalota, un dažādām

ārpusvaldības organizācijām jau ir grūtāk sekot līdzi šim procesam. Pastāv risks, ka priekšlikumi noteikumos netiek iekļauti.

Diskusijas par otrajā lasījumā pieņemto BL liecina, ka dažas fundamentālas nozares lietas kaut kādu iemeslu dēļ likumdevēji tomēr nav sapratuši, tās nav izskaidrotas, vai nav gribēts tās saprast. Kaut kādā mērā mēs varam vēlreiz par šīm lietām atgādināt, tās pārrunāt, un, ja iespējams, vienoties par to, kādā veidā šodien skartos jautājumus un radušos papildinājumus iesniegsim Saeimā BL trešajam lasījumam, jo priekšlikumus vēl gatavo daudzas puses. Jautājumus, par kuriem šodien diskutēsim, varētu ietekmēt Latvijas Arhitektu savienības (LAS), Būvzinieņu savienības (LBS), pilsētas būvvaldes, RPAB un citu organizāciju līmenī.

Ziņo Viktors Valgums (V.V.)

V.V. Runājot par likumdošanas un normatīvo aktu praksi mūsu valstī... LAS pie BL projekta strādājusi jau 5–6 gadus, un ir piedzīvojusi gan dažādas tā teksta redakcijas, gan likuma rakstītāju sastāvus. Šim jautājumam tērēts liels resurss. Latvijā iedibinātā prakse likumdošanas veidošanā nav tā labākā. Varbūt tā ir pilnīgi jāmaina, ņemot vērā modernāku un attīstītāku valstu pieredzi.

Pie mums likuma projektu un normatīvo aktu sastādīšanai piesaista profesionālās ārpusvaldības organizācijas, kas iegulda šajā procesā savus resursus un darbu. Kad pienāk laiks deleģēt tām kādas no likumā paredzētajām funkcijām, ko mēs turklāt tāpat jau pildām, tad atbilde ir, ka tas neesot iespējams, jo tādējādi tiekot sašaurināta MK kompetence, ko nedrīkst pieļaut. Iznāk, ka vienā situācijā tiekam piesaistīti kā profesionāļi, bet pēc tam mūs vairs nevēlas atzīt kā kompetentu profesionāļu organizāciju.

Galvenā problēma ir arhitektu kvalifikācijas sertificēšanas principi. Pasaules praksē arhitektu kvalifikācija izsenis tiek vērtēta atbilstoši jau tradicionālai sistēmai un nevienam nav ienācis prātā to mainīt. Nezin kāpēc Latvijā pašlaik uzskata, ka tieši arhitektu sertifikācija ir uzņēmējdarbības kavēklis. No publikācijām rodas priekšstats, ka politiķiem šis jautājums ir palicis neskaidrs. Pirmie arhitekti tika sertificēti un reģistrēti ASV jau aizpagājušā gadsimta beigās. Šāda prakse turpinās līdz pat šai dienai, un nevienam, neskatoties uz ekonomisko krīzi, pat neienāk prātā, ka, piemēram, Senāts vai Kongress sāktu izskatīt jautājumu par arhitektu reģistrēšanas pārtraukšanu tāpēc, ka viņi, lūk, esot izraisījuši krīzi. Tas ir absurds. Bet pie mums tā apgalvo. Nekādas saistības un korelācijas starp arhitektu sertifikāciju un uzņēmējdarbību jeb investīciju piesaisti nav un nepastāv. Jaunzēlande, Singapūra, Honkonga – šīs valstis pieminētajā „Doing Business” reitingā darījumos ar būvatļaujām ir pirmajās vietās. Tajās visās pastāv stingrs arhitekta profesijas regulējums. Arī Latvijas Arhitektu savienība (LAS) ir starptautisku profesionāļu organizāciju dalībniece – Vispasaules Arhitektu savienības locekle un Eiropas Arhitektu padomes locekle. LAS savu biedru kvalifikāciju atzīst pēc standartiem, ko pieņēmušas šīs organizācijas: 5 gadu augstākā izglītība, divu gadu profesionālā prakse un pārbaude – vai tas ir eksāmens vai sertifikāts, atkarīgs no nacionālās likumdošanas, un mēs turpināsim pieturēties pie šīs prakses. Visdīvainākais ir tas, ka lielākais iniciators sertificēšanas likvidēšanai ir Būvnieku asociācija. Būvniecības pārstāvji pēkšņi sāk arhitektiem diktēt savus noteikumus, kā tiem būtu jāpildinveido un jāattīsta sava arhitektu kvalifikācijas programma.

Ziņo Elīna Rožulapa (E.R.)

E.R. ir LAS pārstāve un Būvniecības likuma izstrādes laikā katru nedēļu piedalījās Saeimas darba grupā, kas bija izveidota daudzo iesniegto priekšlikumu izskatīšanai pirms likuma skatīšanas Saeimas komisijā. E.R. ir apmeklējusi arī komisijas sēdes, pārstāvējusi ne tikai LAS, bet arī Būvindustrijas ārpusvaldības organizāciju koordinācijas centru (BKC), kurā ietilpst arī LBS un pārējās inženieru organizācijas, būvnieku, ražotāju un citas būvnozares pārstāvošās organizācijas. E.R. Turpinot Viktora Valguma tēmu – Rīgas pilsētas arhitekta birojs ir īstā vieta, kur par šo jautājumu varētu diskutēt. Izrunājamo problēmu loks dalāms divās grupās. Pirmā – jautājumi, ar kuriem kaut kas vēl darāms pašā likuma pilnveides procesā, varbūt tie ir priekšlikumi trešajam lasījumam. Savukārt otrā grupā ietilpst tās tēmas un jautājumi, kuri būtu jārisina MK noteikumu līmenī.

Tikko minētais profesijas reglamentācijas jautājums ir jāskata MK noteikumu līmenī. Šobrīd likumā gan ir pants, kurā minēts tāds jēdziens kā „būvspeciālists”, taču tas ir kompromisa variants, kas nāk

no Ekonomikas ministrijas (EM). Par to, ka profesijas reglamentāciju veic profesionālās organizācijas, otrajam lasījumam tika iesniegti priekšlikumi gan no Būvnieku asociācijas, gan no BKC. Bet kompromisa versijā palika EM redakcija, kurā profesionālo organizāciju dalība nav paredzēta. Vēl likumā ir pants, kurā definēti vispārīgie principi – kā atļauju profesionāli praktizēt var dabūt arhitekti, būvinženieri, būvdarbu vadītāji. Pēdējās sarunās ar EM atbildīgā departamenta vadītāju izskanēja doma, ka ir acīmredzama nepieciešamība pēc arhitektu-būvinženieru prakses likuma.

Otrs, kas būtu svarīgi Ministru kabineta noteikumu līmenī – vispārīgie būvnoteikumi, kuros tiks iestrādāta būvju sadalīšana grupās pēc nozīmīguma, un šīm grupām būvniecības procesā savukārt tiks piemērota dažāda kārtība, kaut vai jautājumā par būvatļaujas prasības iesniegšanu vai izsniegšanu. Tāpat no jauna noteiks arī, kādi dokumenti jāiesniedz līdz ar būvatļaujas pieprasījumu un to satura kritēriji. Sākotnējais uzstādījums bija, ka, lai saņemtu būvatļauju, būs jāiesniedz arh-būvprojekts minimālā apjomā: tātad ģenplāns, arhitektūras plāns, griezums un fasādes. Tagad izskan, ka prasības varētu stipri mazināties. Pastāv bažas, kas notiks, ja būvatļauju varēs izsniegt uz tādu dokumentu pamata, kuros reāla būvniecības iecere nav redzama.

Šobrīd likuma tekstā būvatļaujas apstrīdēšanas termiņš ir viens mēnesis. Tāpēc ir tik svarīgi, kas tieši tiek iesniegts būvatļaujas saņemšanai, jo tās apstrīdēšanai paliek tikai viens mēnesis. Rezultātā mēs varam nonākt situācijā, kad visas būvatļaujas automātiski var tikt apstrīdētas, jo cilvēki nevar iegūt priekšstatu par to, ko kaimiņu zemes gabalā būvēs, un aiz bailēm viņi var apstrīdēt pilnīgi visu. Vai arī varam izrādīties pretējā situācijā, proti, būvatļaujas apstrīdēšanas termiņš ir tik īss, ka neviens nepaspēj pat ne apskatīties, kad tā jau stājusies spēkā, viss ir atļauts, un pēc tam neviens neko vairs nevar iebilst.

BL izstrādē tika ņemti vērā arī LAS un BKC iesniegtie priekšlikumi, BP likuma projektā iekļaujot vairākas definīcijas, kas iepriekš neeksistēja. Tika izveidots jauns pants par būvniecības procesa dalībnieku atbildību, kas gan saturiski ir atšķirīgs no iesniegtajiem priekšlikumiem, taču šāds formulējums vismaz ir parādījies. 7. pantā tika iekļauts arī punkts par pilsētas arhitekta institūciju kā vietējās pašvaldības kompetenci. Tātad tika akceptēts, ka Latvijas pilsētās ir jāveido pilsētas arhitekta amata vieta konkrētā apvidus arhitektoniskās kvalitātes principu ievērošanas uzraudzībai. Mūsu priekšlikums sākotnēji bija plašāks un paredzēja, ka MK izdotajos noteikumos tiek definēti pilsētas arhitekta uzdevumi. Taču tas nebija pieņemams, sekoja ieteikums norādīt tikai dažus universālos uzdevumus, kurus varbūt vispār labāk esot iekļaut līguma tekstā. Likuma apspriešanas procesā no konkrētu uzdevumu noteikšanas atteicās lielākoties tāpēc, ka Lielo pilsētu asociācijai, kuru šis regulējums tieši skartu, radās bažas, ka darba apjoms pieaugs, un tad obligāti būs jāveido kādi jauni dienesti, institūcijas vai struktūras. Tāpēc pilsētas arhitekta pozīcija šobrīd likumā ir tīri deklaratīva, lai arī pateikts, ka tādām jābūt, tomēr nevienam nav skaidrs, kas īsti tam būtu jā dara. Priekšlikumu līmenī palika viss, kas attiecas uz arhitektūras metu un skiču konkursiem. Protī, ka, pirmkārt, MK vispārīgajos būvnoteikumos būtu jānosaka gadījumi, kad jāpiemēro metu un skiču konkurss, otrkārt, jāizdod MK noteikumi arī par metu un skiču konkursu norises kārtību. Atgādināšu, ka šobrīd spēkā ir tie MK noteikumi, kas izdoti uz pastāvošā Būvniecības likuma pamata. Tātad brīdī, kad vecais likums zaudēs spēku, arī šie MK noteikumi automātiski zaudēs spēku. Ja jaunajā likumā nebūs ierakstīts, ka MK ir jāizdod jauni noteikumi šajā jomā, tad tie arī netiks izdoti.

Bet par konkursiem mūs pat īsti nelaida pie vārda, tika bilsts, ka ir taču Publisko iepirkumu likums, un nekāda argumentācija no mūsu puses netika uzklautā.

Par šo punktu mēs varētu diskutēt: vai tāda kārtība vispār būtu atbalstāma, piemēram, Rīgas vēsturiskajā centrā? Vai šie obligātie konkursi ir devuši labus, atzīstamus rezultātus, un vai būtu vērts pacīnīties par to, lai arī BL un vispārīgajos būvnoteikumos būtu paredzēti un noteikti vēl kādi obligāti gadījumi, kad būtu piemērojami konkursi? Vai līdzšinējā prakse ir veiksmīga, vai to vajadzētu paplašināt? Ja jā, tad tas būtu vēl viens priekšlikums BL trešajam lasījumam.

Ziņo **Mārtiņš Straume** (M.S.)

Kāda ir pašreiz situācija? Tā ir nelādīga. Pirms divām nedēļām, kad notika Saeimas Tautsaimniecības komisijas sēde, un vēl pirms BL otrā lasījuma Ekonomikas ministrijas

Būvniecības un mājokļu politikas departamenta direktore Ilze Oša it kā gribēja pateikt, ka nozarē ir panākta vienošanās. Interesantākais gan ir tas, ko Saeimai stāda priekšā kā nozari – vienā nozares pusē ir 22 organizācijas, bet otrā – tikai viens cilvēks, viena firma, kuras pārstāvji ir Būvnieku asociācija. Lai gan pati Būvnieku asociācija pašreiz pārstāv tikai 1,3% no visiem tiem 4905 būvkomersantiem, kas līdz 1. martam bija reģistrēti Latvijā. 22 organizācijas pārstāv vairāk nekā 5000 strādājošo pret šo vienu, kas tikai viņam zināmu iemeslu dēļ cenšas šo BL izstrādes procesu sagraut.

Kas ir pozitīvs, un kas ir negatīvs? Protams, ir jākoncentrējas uz MK noteikumiem, bet slikti ir tas, ka ļoti daudzi jautājumi jau tagad BL ir ieskicēti tikai vispārīgi. Un nākamajā dokumentā – MK noteikumos – kauja par katru ierakstīto punktu MK noteikumos ies plašā frontē.

Kas mums šobrīd rada pārsteigumu:

Līdz ar jauno BL kaut kas mainās vēl 15 citos likumos. Proti, t. sk. par ēkām mainās 10 speciālajos likumos, mainās 29 LBN un 47 MK noteikumos. Ja BL kā likumdošanas primārajā un galvenajā pamatā netiks ierakstītas definīcijas un funkcijas, tas nozīmē, ka katrs to izmantos pa savam. Iznāks kā ar reverso PVN, kad VID ar to saprot ko vienu, pārējie ko citu. Tas, ka iecere likuma tekstu rakstīt tādu, lai visus no tā izrietošos dokumentus pēctecīgi varētu veidot ar vienādu izpratni, tika noraidīta, ir absurds.

Tika noraidīta arī visās attīstītajās valstīs atzītā ārpusvaldības profesionālo organizāciju loma. Taču gan arhitektu, gan būvinženieru pašpārvaldes principiem ir jāpastāv un jādarbojas. Ja tie tiks definēti likumā, tad arī funkcijas, kas saistītas ar tālākās darbības risinājumiem atbilstoši profesionālajiem standartiem, nostāsies savās vietās, nodrošinot speciālistus ar kvalifikāciju, mūžizglītību, uzraudzību u.c.

Neizprotami, kāpēc 14. marta rakstā Vjačeslavs Dombrovskis paziņo, ka pilnībā tiks likvidēta resertifikācija. Mums ir sertificējami gan konstruktors, ēkas, ceļi, tilti, gan būvdarbu vadītāji, būvuzraugi. Tas nozīmē, ka vienā pašā LBS 2014. gadā no ierindas izies 1043 specializētie profesionāļi, to skaitā 311 konstruktori, kuru resertifikācija bija paredzēta 2014. gadā. Tagad Eiropas valstīs skatās, vai sertifikātu ir akceptējusi valsts institūcija un vai tas atbilst Eiropas standartam vai ne. Resertifikācijas likvidācijas gadījumā 2018. gadā no resertifikācijas aprites Latvijā izies ap 10 000 speciālistu.

Un tad vēl iecere sertificēt būvuzņēmējus-būvfirmas! Kas tāds pasaulē vēl nav bijis, tāpēc tā nevar palikt, nu nevar sagraut visu būvindustrijas kompleksu kopumā.

LBS priekšlikumi jaunā Būvniecības likuma projekta pilnveidošanai Saeimas trešajam lasījumam:

1. Būvniecības likumā ir jāparedz visas definīcijas, kā bija ietverts Ekonomikas ministrijas priekšlikumā Saeimas otrajam lasījumam. Tagad palikušas 13, iepriekš bija 38. Šāda vienotu definīciju neesamība radīs neizpratni likumdošanas un normatīvo dokumentu (saistošo likumu, LBN un MK noteikumu ar būvniecību saistītu procesu) traktējumu izpratnē un izcilu vidi korupcijai.

2. Likuma 2. panta (Būvniecības principi) 6. punktā ir jāparedz deputāta R. Vējoņa priekšlikums : „Arhitektu un būvinženieru pašpārvaldes principu, saskaņā ar kuru šo profesiju profesionālās organizācijas izstrādā attiecīgus arhitektu prakses un būvprakses noteikumus un īsteno šo noteikumu izpildi, t. sk. būvspeciālistu uzraudzību.

3. Papildināt 5. panta (Ministru kabineta kompetence) 4. punkta „a” apakšpunktu. „,kārtību, kādā fiziskajām personām izsniedz, reģistrē, pagarina un anulē sertifikātu patstāvīgai praksei arhitektūras un būvniecības jomā, kā arī sertifikāta darbības apturēšanas un atjaunošanas kārtību”.

4. Papildināt 5. pantu (Ministru kabineta kompetence) ar jaunu punktu.

- nosaka profesionālās nevalstiskās organizācijas, kuras savā profesijā ir tiesīgas veikt arhitektu un būvspeciālistu profesionālās kompetences izvērtēšanu.

5.13. pants (Būvspeciālisti).

Veikt izmaiņas 4. punkta, (4) un (5) apakšpunktos.

(4)-Patstāvīgās prakses tiesības būvinženiera un būvtehnika profesijā šā panta trešās daļas 3. un 4. punktā minētajās specialitātēs...

(5)-Patstāvīgās prakses tiesības būvinženiera profesijā šā panta trešās daļas 1.,2. un 5. punktā minētajās specialitātēs...

JAUTĀJUMI PAR ZINOJUMU

Gunta Grikmane (G.G.)

Ir bažas par to, ka likumā nav paredzēts iekļaut sertifikātu pagarināšanu. Vai, ja to neiekļauj likumā, spēkā paliek pašreizējā kārtība, atbilstoši kurai izsniedz, reģistrē un anulē sertifikātus? Vai tas izslēdz to, ka cilvēkam, kuram pēc četriem pieciem gadiem beidzas sertifikāts, tas jākārt no jauna? Vai tas to izslēdz?

M.S. Tas to neizslēdz. Par nožēlu situācija ir tāda, ka arī starp mūsu „brāļiem” nav pārāk daudz to, kas vēlas savu kompetenci uzturēt tādā līmenī, lai būtu spējīgi sniegt kvalitatīvus pakalpojumus, t. sk. arī ārzemēs. Un rezultātā – ne viņi mācīsies, ne nāks uz atkārtoto sertifikāciju, tādi būs.

E.R. Tas tiešām to neizslēdz. Tādi vārdi kā „pagarināšana” un „resertifikācija” ir kā sarkanā lupata vēršiem. Tā visa ņemšanās pārsvarā ir ap vārdiem, nevis ap jēgu. Nez kāpēc tiek uzskatīts, ka reģistrācija pēc būtības ir kas cits nekā sertificēšana. Vārds „pagarina” ir daudz tuvāk „resertifikācijai”, tomēr izsauc negatīvu reakciju. No vienas puses, piekritu M.S., ka kaut kā pietrūkst, manuprāt, formulējums varētu būt „reģistrē, uztur spēkā un anulē”.

Helēna Gūtmane (H.G.)

Apkopojot iepriekš sacīto, iznāk, ka mums nevajag resertifikāciju. Vēl jau bija doma anulēt vai kaut kādā veidā diskriminēt individuālo sertifikāciju un dot iespējas sertificēties uzņēmumiem.

Šeit izskanēja, ka mūsu valstī neeksistē kameru sistēma. Saprotu arhitektu un būvinženieru bažas, ka var zūst kvalitātes ekspertīze. Tātad profesionāla organizācija nav tiesīga šo ekspertīzi dot, jo tās statuss neatbilst kameras statusam, kura drīkst izsniegt sertifikātu uz visu mūžu, kaut arī tas pēc tam nav kontrolējams. Mans jautājums ir, kāpēc šai kameru sistēmai tiek izrādīta tāda pretestība? Kāpēc atbildību nevar deleģēt profesionālai organizācijai?

E.R. Pastāv uzskats, ka profesionālās organizācijas pārstāv tikai savas šaurās intereses, ka tās it kā nav ieinteresētas ielaist profesijā jaunos, kuri, iespējams, vēlētos mazināt konkurenci un visus vecos savukārt izmest ārā.

M.S. Lai gan pēc būtības ir tieši otrādi.

H.G. Es tikko gribēju piebilst: vai privātuzņēmēji, kuri tieši ir ieinteresēti kaut kādā labumā naudas izteiksmē, vai tie nav ieinteresēti, lai viss darbotos viņu interesēs?

DISKUSIJA

Ainārs Pauniņš (A.P.)

Esmu uzņēmējs un šeit pārstāvu Ilgtspējīgas būvniecības padomi. No savas puses varu nešaubīgi apstiprināt, ka termins „resertifikācija” nestrādās. Tas nestrādāja jau pirms šī likuma un nestrādās arī nākotnē. Lielajām būvfirmām pirms gadiem 10 jau bija tāda diskusija. Mums teica – zini, tagad mēs ņemsim nost būvfirmu licencēšanu un vietā būs būvfirmu reģistrs. Un mēs teicām – labi, skatāties, kas būs tālāk.

Pašlaik šī būvfirmu reģistrācija un pats reģistrs ir palicis tik formāls, ka vispār nevienam par to nav nekādas intereses, jo tas neko nedod. Kas būs, ja vispār nebūs nekādas resertifikācijas? Man kā būvuzņēmējam lielākā vēlēšanās ir, lai pie manis strādātu kvalificēti inženieri, arhitekti, kuriem ir attiecīgie profesijas apliecinājuma dokumenti, kuri pie tam tos var izmantot ne tikai Latvijā, bet arī strādājot ārzemēs. Ārzemēs darbu var dabūt tikai tad, ja speciālists var parādīt savu sertifikātu, un Latvija ir ES valsts. Šeit nevar runāt tikai par vietējā tirgus interesēm, te ir runa par Latvijas speciālistu konkurētspēju, kas ir svarīgi visas Eiropas mērogā.

G.P. Kur īsti ir tas Ahilleja papēdis? Jūtu, ka šajā diskusijā tāds parādās, vismaz saistībā ar ārējā tirgus dalībnieku distancēšanu no darbības Latvijā. Vai ir piemēri, ka ārzemju arhitekti/ būvinženieri Latvijā netiek laisti pie reālas prakses?

E.R. Par to neviens neuztraucas. Klupšanas akmens ir viena cilvēka meli – viņš nāk un stāsta, ka visur esmu bijis, visur esmu strādājis, man neviens neko neprasīja un tur nekas nav vajadzīgs, lai gan patiesībā situācija ir pilnīgi pretēja. Viņam neko nelika pierādīt, nevajadzēja likt nekādus

eksāmenus tāpēc, ka viņam bija šis Latvijas sertifikāts.

V.V. Eiropā reģistrēts un sertificēts arhitekts, kuram ir pielaide pie profesijas, automātiski Latvijā drīkst strādāt. Kārtības pēc ir jāparāda diploms un sertifikāts, un viņš var darboties. Viņiem nav obligāti jāstājas profesionālajās organizācijās (LAS).

G.G. Savā laikā LAS visas šīs reformas saistībā ar sertificēšanas kārtību 2008. gadā notika tādēļ, ka LAS dabūja lielu „fui” no EM un Konkurences padomes, jo LAS sertificēšanas kārtība neatbilda ES standartam. Šī ir ES prasība, balstoties uz to, LAS arī nopietni pārstrādāja šīs sistēmas atjaunošanu, un tajā pilnīgi noteikti ietilpa izglītība piecu gadu garumā.

H.G. Vai ir iespēja atsaukties uz šo ES standartu un prasību?

E.R. Tā ir direktīva, un tai ir rekomendējošs raksturs. Direktīva nav regula, kura ir jāievēro burtiski.

H.G. Gribu atgriezties pie iepriekš uzdotā jautājuma par profesionālo organizāciju interesēm. Cik liela šī pretestība ir, un vai tā pastāv likumdevēju vidū, un vai ir iespējams to mazināt?

E.R. Ar pretestību ir, kā jau M.S. teica: ir viena organizācija – Būvnieku asociācija – pret 22 organizācijām. Tieši tāpat ir ar pretestību Saeimas līmenī. Ir viens Vjačeslavs Dombrovskis, kurš pasniedz sevi ļoti skaļi, un ir pārējās frakcijas, kuras mūsu viedokli ir daudz maz izpratušas, kurām šādu argumentu nav, bet tās uzvedas ļoti klusi.

Agņija Švalkovska (A.Š.) (Rīgas pilsētas būvvaldes pārstāve)

Mēs esam strādājuši divos virzienos. Viens ir globālās lietas, likuma ietvars, par ko A. Cinis jau ir runājis. Otrs – cenšamies šo likumu skatīt no tāda skatu punkta, lai to varētu tieši un konkrēti piemērot. Mēs mēģinām izķert tādas mazās blusīņas kā „un/vai”, jo praktiskajā piemērošanā tās izrādās ļoti svarīgas, ņemot vērā, ka esam tas kaujas lauks, kur satiekas investori, vides pārstāvji un pārējie. Mūsu mērķis ir iegūt detalizētāku procesa aprakstu, precīzāku regulējumu MK normatīvajos aktos, jo tie ir daudz elastīgāki un vieglāk maināmi.

Mūs uztrauc tādi jautājumi kā apstrīdēšana, sabiedrības iesaiste, tātad svarīga ir ne tikai sākotnējā situācija, kad tiek izsniegta būvatļauja un sabiedrībai ir iespēja izteikties, bet arī tālākā procesu virzība. Būvniecības ieceres varbūt mainās, un, iespējams, tajā brīdī varbūt tiek aizskartas kaimiņu intereses. Par to likumā šobrīd nav teikts pilnīgi nekas.

E.R. Te ir jautājums par dokumentiem, kādi būs jāiesniedz, kāda būs pati iecere un vai no tās vispār kaut ko varēs saprast? Ja ir skaidrs būvniecības ieceres sākotnējais apjoms, tad jau var noteikt, ka visu tālāko projektu iespējams izstrādāt tikai saskaņā ar šo ieceri.

A.Š. Ir skaidrs, ka tiesu prakse noteikti nepaliks pie šīs viena mēneša robežas. Kas notiks brīdī, kad tiesu praksē parādīsies izmaiņu rezultātā radītie risinājumi, kuri tieši aizskar sabiedrības intereses, vides jautājumus vai kaut ko citu?

G.P. Vai ir vērts vēl šajā likuma stadijā mēģināt panākt, lai šis viena mēneša termiņš tiek mainīts, vai tālākā procesa gaitā un MK noteikumos to visu tāpat mēģinās aprobēt un pielāgot?

A.Š. Jaunajā likumā faktiski pastāv tā pati problēma, kas vecajā, proti, likums vairāk domāts tīrai būvniecībai, jaunbūves procesam, un netiek paredzēti gadījumi, kad būvniecība faktiski nozīmē rekonstrukcijas procesu un visu pārējo, kas ar to saistīts. Bet tajā situācijā taču kaut kas mainās.

Mēs koncentrējamies uz būvatļaujas izsniegšanas brīdi. Piemēram, attīstītājs būvē daudzdzīvokļu māju un saņem būvatļauju. Bet kā visam notikt tālāk, kad pusgadu vēlāk attīstītājs izdomājis, ka viņš turpat vēl grib celt biroja ēku un varbūt vēl kaut ko, par to likumā nav padomāts.

A.P. Vai nebija tā, ka būvatļaujas apstrīdēšanas termiņš – viens mēnesis – bija pašā būvprojekta sākumā, kad saņemta būvniecības atļauja projektēšanai, un šī mēneša laikā attīstītājs nedrīkst neko darīt, jo tam ir jāgaida, ne tā?

A.Š. Faktiski – jā, jo, kamēr būvatļauja nav stājusies spēkā, šis termiņš nav pagājis.

A.P. Un kā pēc tam? Daudzi būvnieki ir kategoriski pret tagadējo kārtību, kad būvdarbi tiek automātiski apturēti, jo tiek skatīts iesniegums, ko tad pieņems vai noraidīs, un būvdarbi šajā laikā nedrīkst notikt. Vecajā likumā to izmainīja. Un kā ir jaunajā likumā?

A.Š. Privātpersona, kas nav bijusi pieaicināta kā trešā persona un kas var pierādīt, ka viņa par projektu šī mēneša laikā nav uzzinājusi, var apstrīdēt būvatļauju gada laikā. Šī norma nekur nav pazudusi. Saeimā neviens tam arī nepievērš uzmanību un par to īsti nerunā. Taču tas ir likuma jautājums – kā jānotiek sabiedrības informēšanai, ja tiek veiktas izmaiņas lēmumos saistībā ar

būvniecības ieceri? Varbūt likumā ir jāatrunā, ka šādas trešās personas, kas nav zinājušas par būvniecības ieceri, tomēr nevar „parādīties”, jo visi pasākumi, ar kuru starpniecību sabiedrībai paziņo par būvniecības ieceri, tiek uztverti kā informatīvi.

Egons Bērziņš

Tas ir ļoti būtisks jautājums gadījumos, kad spēkā stājas zemes pārvaldības likums par publiskās mantas nodošanu atsevišķai lietošanai. Tad šīs publiskās apspriešanas un sabiedrības informēšanas process ir ārkārtīgi svarīgs, jo ļauj kontrolēt, vai publiskā persona darbojas sabiedrības interesēs vai ne. Bet, ja tas viss pakļaujas tikai divu mēnešu termiņiem, kas izriet no APL, tad iznāk, ka, piemēram, uz manu iesniegumu, ka gribu nomāt tik un tik lielu teritoriju un izbūvēt skaistu krastu un vēl vienu mazu peldošu viesnīciņu, publiskajai personai uz to mēneša laikā man jāatbild un uz mana solījuma pamata, ka viss būs labi un smuki, teritorija uz 30 gadiem var tikt absolūti mierīgi iznomāta par 50 Ls gadā.

Juris Dambis

Vispirms – mēs esam noguruši no būvniecības normatīvo aktu mokošā tapšanas procesa. Tam patērētais laiks ir bijis neauglīgs, tāpēc mēs zināmā mērā novērotāja statusā raugāties, kad kas nopietnāks pavirzīsies uz priekšu. Esam daudz diskutējuši un runājuši, ir arī izstrādāti priekšlikumi, ka arhitektūrai nepieciešams atsevišķs normatīvs akts, likums. Nedomāju, ka arhitektūras kvalitāti var vērtēt no likuma definīcijas par kvalitatīvu arhitektūru, bet likumā var ielikt tos globālos spēles noteikumus jeb tās pamatprasības, kam jāpievērš uzmanība.

Ja runājam par sertifikāciju un licencēšanu, no pieminekļu aizsardzības viedokļa situācija ir nedaudz pasliktinājusies. Agrāk arhitektu kvalifikācijā restaurācija bija atsevišķs kvalifikācijas atzars, tad katram arhitektam nebija iespējas nodarboties ar restaurāciju. Tagad tas ir iespējams, un arhitektūrā līdz ar to kaut kas ir pazaudēts, jo tas neatbilst normālai praksei. Savukārt kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvie akti, kas balstīti uz 7 starptautiskām konvencijām, tāpat MK 474. noteikumi nosaka, ka kultūras pieminekļu restaurācijas, konservācijas un remonta konservācijas darbus drīkst veikt tikai kompetentu speciālistu klātbūtnē.

Ilze Rukšāne

Ir tāds dokuments kā Ainavu konvencija, ko Latvija ir akceptējusi un ratificējusi. Agrāk ar ainavu arhitektūru nereti nodarbojās arhitekti, kuriem bija arhitekta sertifikāts. Pagājuši jau 15 gadi kopš Jelgavas universitāte skolo ainavu arhitektus. Pateicoties mūsu biedrībai, kādus divus gadus šī profesija ir iekļauta profesiju standartā. Mēs gan vēl neesam savu sertifikātu akreditējuši, bet process virzās uz priekšu. Biedrība izsniedz sertifikātu, kuram nav šī juridiskā spēka, tomēr prasība tāda saņemšanai ir 5 gadu izglītība, pēc tam 3 gadu prakse. Sertificējoties ir jāiesniedz projekti un papildus jākārtoti arī eksāmens.

Pēdējos gados ir aktualizējušies projekti (piemēram, parki), kas saistīti ar labiekārtošanu, nevis būvēm. Būvniecības likums stāv ļoti tālu no Ainavu konvencijas. Ainavu arhitekti nedrīkst parakstīt labiekārtojuma būvprojektu, un tā ir problēma. BL teikts, kas ir būvdarbi, kas ir būve, kas ir būvprojekts utt., tur tiešām tiek runāts tikai par būvēm, un tas pats attiecas uz būvspeciālistiem.

H.G. Likvidētajā LAS sertifikātu sistēmā bija arī ainavu speciālistu sertifikācija, un to prasmes un atbildība tika pārnesta uz jauno sistēmu. Ja uz BL skatās caur Ainavu konvencijas prizmu, tad jāatzīst, ka nevis arhitektūras, bet vides kvalitātes jautājums ir ļoti svarīgs! Būve un būvprojekts likumā ir definēts būves robežās, taču plašāka vīzija tajā netiek aplūkota, un tas ir ļoti liels cilvēkvides attīstības kavēklis. Kā mēs varam runāt, ka, veidojot ko jaunu, iesaistām sabiedrību, ja vides jēdziens, publiskā ārtelpa un labiekārtošanas projekti jaunajā BL vispār netiek pieminēti? Runājam, ka jāsaved kārtībā Rīgas ielas, bet kā lai runā ar tiem, kas nelasa BL un arī nelieto publisko ārtelpu? Viņi piebrauc ar savu mašīnu pie darbavietas, iebrauc ar mašīnu Dailes teātrī un par publisko ārtelpu vispār neko nezina. Viņu mentālajā ainavā šo enkuru ne juridiski, ne fiziski nav, un kā jūs varat viņiem paskaidrot, par ko ir stāsts?

E.R. Tas, par ko iepriekš tika runāts pieminekļu aizsardzības sakarā un par darbībām esošajās vēsturiski vērtīgās būvēs, un arī par to, kas attiecas uz ainavu, tieši tāpat tas attiecas arī uz plānošanu. Pēc būtības tās ir dažādas darbības jomas, kas atbilstoši jāreglamentē. To pašu var teikt par interjeru dizainu (iekštelpu arhitektūru).

Taču kopējā nostādne no valsts puses ir, ka jebkāda dalīšana vairākās specialitātēs un jomās pēc būtības ir slikta. Ja ar arhitektiem vēl esam, tā sakot, laimīgi tikuši galā, tad – kas notiek ar inženieriem? Tiem ir vairākas specializētās jomas, un tās nu gan būtu maksimāli jāapvieno, jāiznīcina. Tur pastāv lielas pretrunas, tāpēc visiem būtu jāiesaistās un šīs lietas vairāk jāskaidro. Sākotnējā BL versijā jau tika noteiktas būvju grupas, kurām tika paredzēts dažāds regulējums. Un būvju grupās bija ietverti arī labiekārtojuma elementi, t. sk., ka jāizdala kompleksi publiskā labiekārtojuma risinājumi. Bet šī koncepcija tika aizbīdīta uz vispārīgajiem būvnoteikumiem, tāpēc diskusija turpināsies.

Ilmārs Leikums

Nav jau arī esošā sertifikācija tik ideāla, ka tur nebūtu, ko uzlabot. Vispārīgajos būvnoteikumos un citos normatīvajos regulējumos ir jāpārskata, kad būvniecībā obligāti būtu nepieciešama sertificēta speciālista – būvinženiera vai arhitekta – līdzdalība un kad to var veikt bez papildus atbilstību aliecinošiem dokumentiem. Bez tam būtu jāprot, kuros gadījumos valsts un pašvaldības kontroliera līdzdalība nav tik nepieciešama. Bet pats sertificēšanas princips ir virzāms un atbalstāms, jo tas ir viens no drošas būvniecības pamatiem.

PILSĒTAS ARHITEKTA REZUMĒJUMS

Gvido Princis

Mēs dzirdējam vairākus priekšlikumus. Pirmais – par pilsētas arhitektu dienestu, un es aicinātu akceptēt Latvijas Lielo pilsētu asociācijas priekšlikumus, kuri gan nez kāpēc nav iekļauti priekšlikumu listē BL otrajam lasījumam. Piedāvāju vienoties par šo priekšlikumu un virzīt to tālāk arī kā RPAB priekšlikumu, lai to iekļautu BL galīgajā redakcijā.

Otrais priekšlikums nāca no LBS, piedāvāju atbalstīt arī M. Straumes kunga iesniegtos priekšlikumus virzībai uz likuma trešo lasījumu.

Un trešais priekšlikums – par arhitektūras skici un metu konkursu vajadzību – nāk no mūsu biroja. Šāds varētu būt kopsavilkums, ko RPAB virzītu BL trešajai redakcijai.

Tāpat turpināsim diskusiju par ārpusvaldības (profesionālo) organizāciju lomu dažādos procesos.

Mēs apzināmies, ka tā joprojām īsti nav definēta, taču šo organizāciju pieredze un prakse dažādos līmeņos mums ir zināma, lai arī to kapacitāte ne vienmēr tikusi atbilstoši izmantota. Tas, ko redzam, ir iespēja šajā kopīgajā formātā uzturēt mūsu profesionālo garu, kompetenci, sertifikācijas vajadzību. Ārpusvaldības (profesionālo) organizāciju loma būvniecības procesā ir stiprināma.

Balstoties uz Kolēģijā spriesto Rīgas pilsētas arhitekta birojs sagatavos [📄 priekšlikumus Būvniecības likumam izskatīšanai trešajā lasījumā](#)

Sēdes vadītājs: G. Princis _____

I. Metnieks _____

Kolēģijas locekļi:

E. Bērziņš _____

J. Dambis _____

G. Grikmāne _____

H. Gūtmane _____

I. Leikums _____

A. Pauniņš _____

I. Purmale _____

I. Rukšāne _____

M. Straume _____

V. Valgums _____